

har overtaget Gaarden til 60,000 Kr., var Eier af en lille Gaard ude paa det vestlige Sjælland paa 36 Tdr. Land, hvori han skylde c. 40,000 Kr.; en Kapital var ham opfagt, og det Eneeste, han kunde gjøre, var at handle. En saadan Mand kan nok handle og sige: Jeg giver 20,000 Kr. i Bytte, og paa den Maade kom han til at overtage Gaarden derovre til en Værdi af 60,000 Kr. Men er det et Exempel, som kan fremlægges paa Eiendommenes Værdi? Lange har selv villet sælge Eiendommen, før Handelen skete, men har ikke kunnet faae noget som helst antageligt Bud, saa at han kunde flytte derfra; men her faar han en Mand som tager Gaarden uden Penge; hvad Følgen vil blive af en saadan Handel for begge Parter, det vil Fremtiden vise. Det er imidlertid et Exempel, som jeg ikke tror, det gaar an at fremsjøre som Bevis paa Eiendommenes Værdi paa Bøt. Som et Bevis paa, hvilke Byrder Eiendommen paa Sydbølster faae, skal jeg nævne, at det er mig bekendt, at enkelte Gaarde med 30 Td. Land, ganske vist med gode Torde, ville komme til at udrede 3,000 Kr. paa 28 Aar. Fordeler man nu dette Bølb paa 28 Aar, og en Gaard paa 30 Tdr. Land skal have en saadan aarlig Forhøjelse, saa er det virkelig en stærk Byrde at lægge paa en saa lille Eiendom. Der er andre Gaarde paa c. 50 Td. Land, som jeg veed ville komme til at udrede en Digebyrde paa ca. 6,000 Kr. i 28 Aar, og naar man udregner, hvor meget det vil blive for hvert Aar, vil Enhver kunne sige sig selv, at det er en stor Byrde paa en saadan Eiendom. Nu henvises der ganske vist i Stiftamtmandens Erklæring til, at Digebyrden paa Lolland vil være lige saa trykkende som paa Falster. Jeg tror imidlertid, at man efter alle de Forhandlinger, som her ere komne frem, er kommen til den Erkjendelse, at Byrderne paa Lolland ikke kunne blive saa trykkende, da Deltagerne i Digernes Opførelse var saamange flere, og det Areal, der var overflydt, var saameget større, at der kom mange flere til at deltage i Anlægget paa Lolland end paa Falster. I Øvrigt fremgik dette bestandig under Forhandlingerne om Digeloven; men selv om det var saa, at Digebyrden paa Lolland var lige saa stor som paa Falster, var dette da nogen Grund til, naar man i Øvrigt maatte erkende, at Digebyrden paa Falster var for haard og trykkende, at sige: Ja, saa skal Falster Intet have? Nei, der var Grund til at sige: Paa de Steder, hvor Byrden bliver for trykkende paa Lolland, vil man ogsaa give Noget. Det var jo i alt Sals

et Spørgsmaal, som da kunde tages under Overveelse; men hvad der her ligger tydelig og klart for, er den Byrde, der ligger paa selve Eiendommene, og det kan ikke bortdiskuteres, at den er og bliver for trykkende. Jeg skalde meget feile, om der ikke navnlig i disse Digesager staar andre Embedsmænd i Forhold til Ministeriet, hvis Erklæring det kunde være heldigt, om Ministeriet vilde indhente. Ministeriet har jo tekniske Konsulenter, som stadig have haft med disse Foretagender at gjøre, og som kjende Forholdene derovre saa fuldstændig, at det virkelig var ønskeligt, om man vilde høre deres Erklæring i Sagen. Jeg maa nemlig minde om, at det for mig stiller sig noget forunderligt, at der, hvis jeg tør henlede den høitærede Indenrigsministers Opmærksomhed derpaa, netop fra den Side, hvorfra disse Erklæringer bleve indhentede, under Digelovens Forhandling fremkom Indsigelser. De kom jo ikke frem her fra Thinget, men det laa tydelig og klart i den daværende høitærede Indenrigsministers Stilling, at, skøndt han fra Først af ivrig arbejdede paa Digernes Opførelse og ønskede en Digelov fremmet, saa var det dog, ligesom om hans Sver efterhaanden følnedes overordentlig betydelig, og hvis jeg ikke tager feil, lod han gjentagende falde Ytringer, som tydede paa, at han ogsaa maatte tage Densyn til sine Embedsmænds Erklæringer. Hvis jeg ikke tager meget feil, gif disse Erklæringer — de fremkom naturligvis fra samme Side — ud paa, at Staten ikke burde have noget at gjøre med Digernes Opførelse; det rige Interessentskab, som man i sin Tid benævnte det, burde væsentlig udrede disse Udgifter. Efter at vi have faaet Digeloven vedtagen og have set de kolossale Arbejder, der ere udførte — og Alle ere enige om, at det er et virkelig nyttigt Statsforetagende, der er udført — kunne vi vist let blive enige om, hvilken Dom vi skulle underkaste saadanne Erklæringer, som i sin Tid søgte at umuliggjøre Foretagendet. Dette Aktieselskab blev fremstillet, ligesom man jo ogsaa her kan se, at det skal fremstilles, som noget saa Glimrende, som Noget, der giver Udbytte til stor Fordel, men Forholdet er et ganske andet. Ganske vist ere Aktierne i dette Foretagende som ansørt gaaede op til 900 Kr., men det er kun Spekulation, der bringer dem til en saadan Pris; thi det kan ikke paavises, at de have givet mindste Udbytte i de sidste 5—6 Aar, efter at de seneste Beføstninger ere gjorte med Densyn til Udøringerne, og det kan ikke paavises, at der foreløbig er mindste Grund til at vente noget Udbytte; men det er kun ved et Slags Haab til de gode Diger, der ere satte, at